

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ի Ը Ծ

Թ Լ Է Յ Լ Դ Լ Ի Ի Թ Ի Խ Է Գ Ե Լ Թ.

1. Օրհնենալ բարերար Աստուած, խնամք շատ էր մեծ թա-
ղաւորուն:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Աստղիկ քա-
ղաւորուն:

Տարկեն՝ օղորմի մը խաղար օղորմի՝ Սանասարին:

Տարկեն օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ ծուռ Պաղտա-
սարին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Նոյիկ Մհերին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Չեկով Յովա-
նին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Թառլան Վե-
ֆօյին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Տղայ Դա-
իթին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ ալգսիկ Մհե-
րին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ հաղար օղորմի՝ կապոս Կողայ
քաղաւորուն:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ հաղար օղորմի՝ Սառան խա-
թունին 2:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Սիւռար խա-
թունին 3:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Կիւլիգար խա-
թունին 4:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Սինամ խա-
թունին 5:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Ճիւս Կիւլակին 6:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Խանգիւք խա-
թունին 7:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Բառսուն հօղ
ծամին 8:

1 Կրկին. զարմնալ: 2 Սանասարի մայր: 3 Սանասարի կին:
4 Չեկով Յովանի կին: 5 Դաւթի մայր: 6 Թառլան Վեֆօի
կին: 7 Դաւթի կին: 8 Դաւթի զոքանչ: Կապուտ Կողայ
Յաղաւորի կին:

Յ Ա Ի Ե Լ Ո Ւ Ը Փ

Թ Լ Է Յ Լ Դ Լ Ի Ի Թ Ի Խ Է Գ Ե Լ Թ.

1. Օրհնենալ բարերար Աստուած, խնամք շատ էր մեծ թաղաւորուն:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Աստղիկ քաղաւորուն:

Տարկեն՝ օղորմի մը խաղար օղորմի՝ Սանասարին:

Տարկեն օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ ծուռ Պաղտասարին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Նոյիկ Մհերին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Չեցով Յովանին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Թառլան Վէֆօյին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Տղայ Դաւիթին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ ալգսիկ Մհերին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ հաղար օղորմի՝ կապոտ Կողայ քաղաւորուն:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ հաղար օղորմի՝ Սառան խաթունին 2:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Սիւնար խաթունին 3:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Կիւլիգար խաթունին 4:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Սինամ խաթունին 5:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Ճիւտ Կիւլակին 6:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Խանգիւք խաթունին 7:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ Բառսուն հօղ ծամին 8:

1 Կրկին. զարմնալ: 2 Սանասարի մայր: 3 Սանասարի կին:
4 Չեցով Յովանի կին: 5 Դաւթի մայր: 6 Թառլան Վէֆօի կին:
7 Դաւթի կին: 8 Դաւթի զոքանչ: Կապուտ Կողայ Թաղաւորի կին:

Տառնամ օղորմի մը կուտամ խաղար օղորմի՝ ճըռչն ու պսակին մեծն ու մաքուրին¹ :

Ա.

2. Ժամանակի մէկ Սասնայ քեաղքի մէջ մէկ փեր 2 ըղթիար 3 Թաղաւոր մը կէլնի, Ասողիկ Թաղաւոր: Ասողիկ Թաղաւորուն մէկ աղչիկ մը կէլնի շատ տեսակով 4: Քեաչանց Թաղաւորու լաճ՝ էրաղի մէջ կահնայ Սասնայ Թաղաւորու աղջիկն՝ վեր ինոր սիրու տէր կէլնի: Բարեկամութեով Ասողիկ Թաղաւորից կուղի ուր խամար, չի տար: Կէլնի ասքիար կառնի կէրթայ վէր Սասնայ քեաղքին, եղսիր⁵ կանի կրիբի ինոր աղջիկն: Աղջիկն մէկ չէշեա⁶ կրար⁷ կիտայ, որ տանին պսակ անին: Կէրթայ կմտնի մէջ եօթոտանին. եօթ տուռ կշինի 8 սուգ կանի:

3. Մինչև տարի մը էրկու կմնայ մէջ էն սուքին, ետոյ որ շատ կնեղանայ ուր խալայեղին⁹ կասի պէօղչէն¹⁰ առ էրթանք ծովու պռուկ ուրախութեն անինք: Ծովու մօտ որ կխառնեն՝ շատ կծարվնայ. Խալայեղին կասի Ասածու սիրուն ջիւր մը կնտի որ խմեմ: Խալայեղին շատ կՖռայ ջիւր չի կնտի: Կէրթայ ձիու մը ոտաց տեղ կգնանի, որ էրկու կուց ջիւր կայ ինե¹¹, կխմի. մէկ Թամամ մէկ կիսատ կուց կէլնի ջուրն: Էլաւ էն տեղէն տարձաւ՝ մտաւ կէնայ¹² ուր եօթոտանին¹³ մէջ:

4. Ինն ամիս ինն օր ինն սնաթ որ լմնցաւ, Աստուած էրկու աղայ իտուր Սառան խաթունին: Ծնած Ժամանակ խրեշտակ կուգեայ ինոնց անուն կանի, մէկին Սանասար՝ մէկին Պաղտասար:

5. Քեանի մը տարէն սորա տղէյներ որ կըճըռչանան, կելնին կէրթան Քեաչանց քեաղաքը խեա ճշերաց¹⁴ կխաղան: Քեաչանց ճշեր կթափեն խոնց վէրէն կծեծեն՝ կասեն, «տիւք փիճ էք»¹⁵ Երբ որ ինոնց խօսք կլսեն լալով կէրթան մօտ ուրենց մէր կանեն. «Նայ¹⁶ մեր խօր սալըխն տուր¹⁷, Էայ կէրթանք մե կթա-

1 Այս խըքեաթ ասողներ, որ առաջ օղորմի չտան վերոյդրեալ մարդերուն, մեղր ի. ասաց վարպեան 2 Քիսաւոր, ծեր: 3 Երբ, պատաւ: 4 Քեղեցիկ: 5 Քերի: 6 Տեսակ: 7 Հաւանութիւն: 8 Կը գոցի, կը փակի: 9 Ծառայ: 10 Կապոյ: 11 Մէջ ի ներքս ի ներս, նեւ, ինն: 12 Դարձեալ: 13 Եօթնաղոնայ ներս(?) : 14 Այլ բարբառներում ճիժ, ճծեր: Այս բարբառում էլ ինչպէս տեղեկացանք միեւնոյնն է, բայց թողենք ինչպէս որ կար: 15 Պոռնկորդի, ապօրինի գաւակ, Հաւանօրէն վրացերէն քիճօ բառից—տղայ: 16 Կամ: 17 Լուր տալ, բացատրել:

էինք ծով: — Մէր կասի, որտի, ձեր խէր քեաշանց թաղաւորն ի: — Զէ՛ կասեն մօր. թէ որ մե խէր էլնէր խալիս մե լիճ չին ասեր: Տարի մը էս խօսքով լաճեր կըրճնպտի¹ ներս: Տարին որ կլմնայ լաճերն էլմէլ կէրթան քեաշանց երկիր կխաղան: Կն տեղաց տղէք նորէն կթափեն ղերկտեր կծեծեն թէ, տիւք ղիճ էք, տիւք ինչի՞ կուգեաք միջ մեղի: Կենայ լալելէն կառանան ղերենք կթալեն մօր գըռգ: Շատ որ կուլան՝ մօր տիժար կուգայ կասի. «Ո՛րտիք, տըատըէք չու՛մ առաւտուն ձե կանեմ ձեր խօր սալիս կուտամ»:

6. Առաւտուն էլաւ խալայեխուն ատայ. «Ա՛ռ պէտզան խեա տղէյներաց էրթանք ծովու պուռի, որ քիչ մը սրտերնիս բացուի»: Երբ գնացին, տղէյներ ուրենցմէ գատացան էն տեխ խաղալու: Սանառար՝ տէտաւ որ մէկ կապտա քիւռսի քեար մը կէր ծովու մօտ, էն քեար շուռ խուր, տիէն ձիու մը կեամ² տուրս էլաւ: Վէրէն շատ ուրախացաւ, մօտ կանչեց թէ, արի՛ խօրօտ բան մը գնտայ: Մէր ատայ. «Տատրի գեամ տեսնո՞ւմ ի՛նչ ի»: Սանառար էլ շտատրաւ որ մէրն խասնէր. կեամն իղարի մէջ ծովուն: Ծով՝ Աստծու խնամքով բացուաւ. Գիւռկու ձալալին էլաւ տիւրս, թամբն սատաֆի վերէն պատրտօտ: Կապէն³ աթպին, քեամար ֆէհրսին⁴, խօտէն զրին⁵, խաշն պատարագին, որ անի վեր ուր աջ թեւին որ տըռպ⁶ չառնի. թուրն կեծակին, թիւթրիկ⁷ կուգեր, ծանար բամբեր⁸ պիթիւն⁹ ծովուց պատրտատ տիւրս էլաւ: Սանառար խառաւ կեամն տըեց ձիու բէրան, ատայ. «Մա՛րէ, արե իմ խօրն սալիս տուր չէթէ՛ քե ծով կթալեմ»:

7. — Մէրն ատայ. որտի՛, տիւ խէր չուներս: — Տղէն ատայ ես խօ քիարի, թփի տիէն չեմ էլե. հալպաթայ ես մարտուց էլերեմ: — Ատայ, որտի, ես մէկ ժամանակ խեա իմ խալայեխին էկայ էս տեղ ուխտ անելու, շատ մը ծարվցայ. խալայեխին ասի մէկ ջիւրմը կնտի ձիկ¹⁰. խալայեխն էն տարպար¹¹ շատ ֆռաց ձիու մը ոտաց տեղ ջուր կնտաւ. ես էլ էն ջիւր խմայ, մէկ կուց թամամ¹² մէկ կխաատ: Աստուած՝ ձե էն ջրից խուր ձիկ, տիւ էն թամամ կցիցն ես. ծուռ Պաղտատար էն կխաատ կցիցն ի: Թէ որ կխառցուցես իմ խօր անէն որ կոյս իկեր էմ

1 Կըրճնապտի, երեւի բռնապետ բառից. 2 Սանձ. 3 Վե-
րարկու: 4 Քաջ մարդու. 5 Գլխու գրահ: 6 Հարուած:
7 Լախտ. հովիւների մեռնափայտ, որի հաստ ծայրը քիւռներով է
ծածկուած եւ զինքի տեղ է ծառայում շատ անգամ: 8 Տէգեր:
9 Բոլոր: 10 Ինձ. ընծիկ. 11 Այս ու այն կողմ: 12 Ամ-
բողջ, լրիւ:

մինչև էսօր ըսկուն կոյս եմ. և ձեզիկ ծնելու ժամանակն ինսան՝
մօտ ձիկ չիկէ. մենակ խրեշտակն էկաւ ձե անուն տրաւ:

8. — Տղէն ասաց. մենք մեր էյութեն իմացանք. տէ արե տիւ
քրոյ էյութեն իմցուր մեզի. հալպաթայ՝ տիւ խէր ունենո:
— Մէր ասաց, որտի, ես Սասնայ Ասազիկ թագաւորու աղջիկն
եմ: — Ասաց արէ, տիւ քրոյ խօր ատն կիտես տորի, որ էրթանք
էն տեղը: — Գիտեմ ասաց Սասուն ի: — Որտին ասաց, տէ արե մէյ-
տեղ խէծնենք էրթանք Սասուն: Սանասար խէծաւ մէրն առեց
իտե. Պաղտասարն իսկեց ձիու յառջև գնացին Սասնու քեա-
ղաք: Որ քաղքին մօտացան, տինճկէն տարան Սասնու թա-
գաւորուն թէ, քրոյ աղջիկն էկաւ էրկու շահաւատայ էլ խեա:

9. Ասազիկ թագաւոր չուժ էն օր ըսկում լացերէր ուր ախչ-
կան խամար, որ աչքեր վնասվեր էր. երբ որ լսաւ, շատ ու-
րախցաւ. էլաւ գնաց ախջկան տէմ: Երբ տէսաւ որ ախջկան
խեա մարտ² չկէր՝ մենակ էրկու լաճերն ին, շատ տառամաւ: Սա-
նասարն ասաց ուր ճըռչ պապօին. «Տիւ ի՞նչի ես տառամեր:» — Թա-
գաւորն պատասխան ավեց թէ, տիւք Քաշանց թագաւորու լա-
ճերն էք, շահաւատայ էք. պէտք էր որ խեա ձե էրկու խաբիր ձիա-
ւոր էլնէր, կայ չկայ որ տիւք խռովեր իկեր էք: — Ասաց մենք
չենք խռովե. մենք որ կանք, խրեղէնից ծնել ենք: Քրոյ աղջիկ
մինչև մկայ էլ կոյսի: Ինոր խամար մեր մէր իրիսանց իտիցին.
մե էլ կասեն թէ տիւք լիծ էք: Էս խօսքի խամար էլանք էկանք
ժովու քեանար մեր մօր շատ աղաչեցինք, որ մեր խօր սալըխ
տէր: Մեր մէրն էլ էս ջիւապ³ իտուր մե: Մենք մկայ իկերենք
քրոյ տուռ, թէ մե կտիրես մենք քրոյ գաւաղներն ենք: Ըստիւց
ոորա էլ մի վախնայ, Քաշանց երկրից էլ մարա չի կանայ դայ
քրոյ աղջիկը յէտիր անե տանե: Էս խօսքի վէրէն թագաւոր
շատ ուրախացաւ. մէկ օտայ⁴ իտուր Սանասարին, մէկ Պաղ-
տասարին. մէկ էլ իտուր ուր ախջկան: Պաղտասարի սանիաթ⁵ 5
էն էր որ չուժ իրիկուն կէրթէր ճան կխաղէր:

10. Քեաշանց թագաւորու ախջիկն՝ Սուռաթ խաթուն որ
քառասուն ճօղ ծամ ունէր, մէջ էրաղին զինք տեսաւ Սա-
նասար և շատ սիրու տէր էլաւ վեր ինոր: Աղջիկն իմացաւ էս
բան, էլաւ ուր սիւռաթն⁶ դրեց մէջ թղթին իտու էրկու մշա-
կու ձեռք, որ տանեն թալեն Սանասարի էրտինս վեր. «Չէլնեմ
չիմանամ, ասաց, որ թալէք Պաղտասարի էրտինս վեր»: Մշակներ
որ տարան չգիտցան վաւրու էրտինս էլնելն, տարան թալե-
ցին ծուռ Պաղտասարի էրտինս վեր: Պաղտասար առաւտուն

1 Ի հարկէ, գուցէ երիւի: 2 Այր. էրիկ: 3 Զիւղար—
պատասխան: 4 Սենեակ, գոմի մէջ կամ կից ծաւաների՝ յաճախ
և ճիւրերի համար: 5 Արհեստ, պարապմունք: 6 Պատկեր:

որ քնուց վեր էլաւ, տէտաւ էտայ թղթի վրայի սիւռաթն հա-
մայ՝ խելքն գնաց, արուն էլ բթից վաթաւ էկաւ:

11. Սանասարն էլաւ տիրոս տէտաւ, որ ուր ախպօր ասողն
նվաղէր էր, անճախ¹ կտոր մը խոզի մնացեր էր մէջ. վազեց
գնաց Պաղտատարի յէօտէն, սիւռաթն որ էն տեղ տէտաւ ծա-
լեց իտի ուր ծոց. ախպէրն խանեց վեր, քիթ բէրան լվաց:
Պաղտատարն էլ չխարցուց էն պաակերք, վազեց գնաց ճան խա-
ղաւ: Սանասար գնաց մօտ մէր: «Առաց, մարէ, եմ պատրաս-
տութեն տես, ես պիտի էրթամ Բեաշանց երկիր. թուղթ իկե
եմ իտե»:—Մէրն ասաց, որտի. մի էրթայ, էն երկրէն անճախ
վաթանք էկանք:—Տղէն ասաց չէ՛, պիտի էրթամ, թէ որ իմ
գլխոն էլ գնացեր է: Մէր պատրաստութեն տէտաւ պոծաւ.
Սանասարն էլ թռաւ ձին, խէծաւ: Համայ քշեց տելս Բաշանց
երկիրը:

12. Խառաւ չորս ճամխայ խառնուրտի մը մէջ, տէտաւ որ
փեր բղթիար մարդ մը նստե էնտեղ. «Առաց, բարեւ քե պա-
պալիս»²:—Առածու բարին քե Սանասար, ասաց խալիւորն. տէ
ձիւց իչի վէր, քե խօսք մը ունիմ ասելու:—Պապա ասաց տիւ
վո՞վ ես, որ ձիկ կճանչնաս: Թէ ես Սանասարնեմ:—Առաց՝ ես
եմ խրեշտակն Առածուն, որ նստեր եմ ըստեղ ճամպախներ
կբաժնեմ: Տըմօր պիտի էրթաս Սանասար:—Առաց կէրթամ Բեա-
շանց երկիրը. ձիկ մէկ բարի ճամպախ մը նշանց տուր:—Էն էլ
ասաց, թէ էտայ ճամբախն էրթաս, կէլնիս թագաւոր. թէ որ
մէկաւ ճամպախն էրթաս, կէլնիս թիւծար³. ամայ՝ թէ որ էր-
թաս Բեաշանց երկիրը՝ էն տեղ վնաս կը քաշես:—Սանասարն
ասաց էն տելս՝ պիտի էրթամ, թէ որ գիտնամ իմ վիղ իրեք
տեղով կտրեն: Թէ որ ուրիշ խըրատ մը ունես ձիկ ասա: Էն էլ
ասաց. «Որտի, որ կէրթաս. ինչոր քե ռաստ կուգեայ⁵ թէ
քար՝ թէ թիւի, թէ յայվան⁶, թէ ճանաւար⁷, ըմէնուն էլ
բարեւ տաս, առանց բարեւ չընցնես. թէ որ առանց բարեւի
ընցար, էն երկիր սէհրի⁸ է քե շատ վնաս կուտայ»:

13.—Սանասարն ասաց. մնացիք բարի, էլաւ խէծաւ համայ
քշեց տելս Բաշանց երկիր: Գնաց չու՛մ քեաղաք. հասաւ թա-
գաւորու խաս պաղչէն. տէտաւ որ Սիւռաթ խաթուն խեա
քեառսուն խալայեկի վեր ախպրին նստեր էր, էլաւ Սանասարի
գիմաց, տէտաւ ըսկուն խօրօտէր, որ էրազի մէջ տեսածէն
եօթնապատիկ աւելի էր:—Առաց, Սանասար, խաղար ափսոս
քըոյ ճախէլութնին, որ էլար էկար իմ իտե:—Ի՛նչ տիմացով
ափսոս կասես:—Սիւռաթ խաթուն ասաց, էն ապով, որ կվախ-

1 Հաղիւ:

2 Պապ:

3 Վաճառական:

5 Դեմ, կողմ:

5 Հանդիպել:

6 Անասուն:

7 Դաղան:

8 Հմայող:

նամ դարնեն քե սպանեն. էսայ երկիր սէհրի երկիր մը ի:—Էն էք ճուղապ տվեց, ասաց. «Երկէն խօսը պէտք չի, թէ որ կուգեաւ, թուի ձիուս վէրէն քե տանեմ. թէ չես իգայ, վերջի խօսը տուր ես տառնամ էրթամ»:—Ինչպէս չի գեամ, ասաց Սիւսաթ խաթուն, ձիւ ճան մը կայ քրոյ ուղուին ի: Ես քե կանչեցի բիրի սր խեա քե գեամ: Ասաց թէ չէ համայ թուաւ ձիու քեամակ Սանասար քչեց գնացին:

14. Վեր ճամխուն ինչոր ըստտ էկաւ բարե խառը Սանասար թէ քեար, թէ թիւփ, թէ ճանաւար, մինչե եղրեց¹ էն երկիր: Էն տեղ մէկ մուռտառ ճանաւար մը ըստտ էկաւ, ինոր բարե չի տուր: Էն ճեանաւարն էլ էլաւ խեա էրկնուց բանձր ձէնով կանչեց. «Հա տարաւ, Սանասար քեառտուն ճէօղ ծամ աղջիկն տարաւ»: Էս ձէն քեարն լսեց՝ տվաւ թիւին, թիւին ծառին, ծառն հայլանին չուժ ձէն խառաւ մէջ քեաղքին: Քեաղաք քեաղքով՝ մէկ մէկին խապար տվին, խեծեւ խեծաւ բաղմացաւ, ինքեան Սանասարի խեւէն: Ծովու աւազին խեսապ² կէր, երկնուց աստղին խեսապ կէր, դէտնի բիյսին խեսապ կէր, խեծին՝ խեսապ չկէր: Սանասարն էր՝ աղջիկն տարաւ իտի մէկ բանձր սարի մը գլէօխ տառցաւ տեխ խեծեւ, քաշեց թուրն կեծակին ասաց.

«Յիշամ քե խէրն կենտանին,

Մարութայ բանձր Աստուածածին,

Խաշն պատարագին վեր աջն թեւին:»

Եօթն օր գիշեր ցէրէկ անօթի ծարաւ բրտեց էտ խեծեւ:

15. Աւուր մէկ Պաղտասար ճան խաղալու մէջ աչքն իսկեց³ վեր Սանասարի աստղին, տեսաւ որ ախպոր աստղն նվաղեր ի: Համայ ճաներն իթալ վազէվաղ գնաց տունը՝ մօտ ուր մէր, ասաց. «Տիւ եմ ախպէրն արժի ես օղորկե»:—Ասաց ես տեղ չեմ օղորկե:—Ինչիս⁴ չեմ օղորկե, չէ՛, կէօ. իմ ախպոր աստղ նվաղի՝ մնացե փշուր մը հողին:—Ասաց աղմորդն ասեմ. քրոյ ախպէր գնաց Քեաշանց երկիրը:—Քրոյ տուն աւիրի, ասաց Պաղտասար, ինչի՞ ձիւ խապար չափիր, որ ես էլ մէկ տեղ էրթի⁵: Տառձաւ ասաց, մարէ. ինչ սիւլախ⁶ ի թողե ըստեղ: Մէկ թեթեւ ըռըմ՝ առաւ ուր ըռըմ, պլրկվաւ տեխ⁷ Քեաշանց երկիրը. աչք թարթեւու չափ խառաւ ախպոր հաւարին⁸:

16. Չատանց տեսաւ մէկ սե ձիաւոր մը, որ արքնի մէջ թաթրվիր ի, իսկե մէջ խեծեւին կիտրի: Կանչում մը կանչեց խառը վեր սե ձիաւորին ասաց. «Պատրաստ կաց, կայ չկայ տիւ ես

1 Հասաւ,

2 Հէսապ—հաշիւ ու համար:

3 Քցել, ձգել:

4 Ինչպէս

5 Երթալիս

6 Սիւլախ, վեր, զրահ.

7 Սլացաւ:

զէպի:

8 Օգնութեան կոչին.

իմ ակադէմիան սպանէ, խեղ խառնայ քրոյ խողին Աստուծուն թաղիմ կանեմ»¹։ Տարաւ իսկ մէկ կիւռզ մը իզարի մէջ ակադոր սրտին. ակադէր ինկեաւ վեր ձիւռ սաղրուէն². ամայ կէնայ շտա թռաւ մէջ թամբին։ Տարձաւ կիւռզ մը էլ իզարի, թամբից իսկեց աւերս. ակադէրն նորէն շիտկվաւ մէջ թամբէն, ամայ ձեռաց էլաւ։ Սանասարն սկսեց եղանակով մը ասել

«Օրհնեալ բարերար Աստուած,

Խնամք շտա ի մեծ թագաւորուն։

Տալիկն³ նման էր մեր ծուռ Պաղտատարին.

Թափիկն նման էր մեր ծուռ Պաղտատարին»։

17. Էս խօսքի վերէն Պաղտատար ճանչցաւ որ ուր ակադէրն էր, ասաց. «Տիւ արնոտվեր ես, քե յճանչցայ. աիւ ինչի զիկ չճանչցար խապար չալիւր որ ես քե տըռպ չիտայի։— Գարձաւ Պաղտատարն ասաց. ակադէր, էն տեղէն նէճիւր⁴ բլրեր ես չէ տառտակ ես եկի։— ճուղապ տվաւ, թէ Քաշանց թագաւորի աղջիկն բիրեր եմ, կէս էնայ բանձր սարի գլխին ի։ Առեց ուր ակադէր տարաւ մօտ ակնջիկն. զատանց աչքով արաց աղջկան, որ գիւայ ուր ակադոր ձեռք⁵. էն էլ ալիիկանճայ⁶ էլաւ էկաւ Պաղտատարի ձեռք։

18. Պաղտատար վերէն շտա ուրախցաւ։ Էն տեղն ասաց. «Խարասայ, իմ ակադոր խալվներ արոււնից լվայ։ Էն մ'նացած արեւարն մ'նաց եմ փայ»։ Ասաց թէ չէ. համայ առեց ուր քաղմ արեց վեր թիւին գնաց ինգեաւ մէջ խեծելին, կարեց եօթն օր. մենակ էն իթուլ, որ անէն չէր իկէ, մէկ խապարարեր մը չփոթուց։ Տառցաւ գնաց մօտ ուր ակադէր ինոնց խէճցուց, ինքն յառաջադէմ գնաց մօր խապար տարաւ թէ, Քաշանց թագաւորի ակնջիկն բիրերենք. նազարէն զուռնէն հազըր էլնի, որ խարանիս անենք. մէրն էր. քառսուէն ձեռք նազարայ զուռնայ բերել տվաւ, քեաղքցիք զըմէն ժողվեց. քառսուէն օր քառսուէն գիշեր խարանիս արին, ակնջիկն պատկեցին վեր Սանասարին։

Բ.

19. Ժամանակից սորայ Աստուած իրեք աղայ իտաւ Սանասարին. առջնեկ Մհէր, միջնեկ Չէնով Յովան, պատիկն էլ Թառլան Վէգօն։ Մհէրն երբ չափն առեց, կարգվեցաւ Սինամ անւոր

1 Յանմնել։

2 Գաւակ։

3 Հարուած.

4 Որս. որ-

սորդութիւն.

5 Գալ ձեռքը=գալնել. համբարիլ ձեռքը.

6 Խու-

կոյն եւ եթ.

տիջկան մը հետ: Մէկէլ տխրեցնէր իրարու խորէն հատան¹, Չէնով Յովան պատկառ խեղ Կիւլիզար խաթունին, Թառւան Վէգօն էլ խեղ ձիւտ Կիւլակին:

20. Ժամանակ անցիր էր Մորայ Թագաւորուն տղայ ծնած չէր. օրօխեց Սասնայ քաղաք կտրիճ Մհէրն կանչեց ուր մտնիւ. առայ.—Մհէր, գիտե՞ս քե ինչ ապով² եմ կանչե:—Չէ առայ, Թագաւոր ապրած կէնայ, չեմ գիտե:—Թագաւորն առայ իմ եաշն³ քնցեր ի, չու՛մ էսօր Աստուած ձիկ զաւակ չտվե, ես ճհէլ կնիկ մը ունիմ, ախ էս գիշեր պիտի էրթաս իմ կէօղվէնք⁴, որ ձիկ տղէ մը էինի. իմ Թագաւորութեն պահի իմ տիւշմանքտիկայ դէմ կայնի:—Կտայ չէլած բան ի, առայ Մհէր, ախ անօրայ տաճիկ ես, ես քրիստոսեայ. ինչպէս կանամ մանե քրոյ կէօղվէնք:

21. — Թագաւորն առայ. Մհէր, ես քե սիրեր եմ, խաթրով էլե պիտի էրթաս, զօռով էլե պիտի էրթաս: Մհէրի չարէն կտրաւ. դնաց ինոր կնկեան մօտ. առաւտուն երբ որ էլաւ, իղին ուղեց Թագաւորուց, դնաց ուր քեաղաք. ինն տմիս, ինն օր, ինն սհաթ որ Թմբմաւ. Թագաւորու կնկեան տղէ մը էլաւ, անուն խիւր Մէլիք:

Գ.

22. Մհէրին էլ չու՛մ էն օր պտուղ չկէր, վեց տարիէն սորայ Մհէրին էլ տղէ մը էլաւ. անուն խիւր Տաւիթ: Տաւիթի քառսունք տէլ չէր լցվե, Մհէրն մեռաւ: Աինտմ⁵ Տաւիթի մէր, կօնտախ⁶ իթօղ մէջ աախտին առայ. «Իաւ Մհէրին, արեւալոս ձիկ խարամ էլնի», եօթոտով ներս⁷ մտաւ սուղ պահեց:

23. Էլան Տաւիթ, որ շատակեր էր ուրենք էլ ծիծ չաւնէին, ինոր խամար տվին էրկու մշակի քեամակ, որ տանեն Մորայ Մէլիքի մօր շտխելու:—Մէլիքի մէր առայ. խաղար բարով էր իկե էա էլ իմ զաւակն ի կշախեմ: Երբ ծիծն խախ քէրան տաճիկ ծրծ էլնելու խամար Տաւիթ չծծեց. մէրն էլաւ տաւրի կաթ լցուց մէջ կուտշին, Տաւիթին կերցուց. չու՛մ Տաւիթն էլաւ իրեք տարեկան, կաթից կարեց:

24. Ին ժամ Մէլիքն էլէր էր կտրիճ ճհէլ: Քառսուն կիտր առնիճ արերեր ուր հէօլ, օր իրեք գիր կրդարնէր կտանէր տարի դլօխ, ձիւտորներ կէրթին կրիլին: Տաւիթ խաբցուց ուր մօր «Իմ ախպէր Մէլիք տըր կէրթայ հմեն օր»:—Առայ կէրթայ հէօլ խաղալ.—Տաւիթն առայ. ես էլ պիտի էրթամ սէհր անեմ:

¹ Մեծացան, չափահաս դարձան:

⁴ Անկողին:

³ Խամարուր, բալուր:

² Պատճառաւ:

⁵ Հասակ:

⁶ Եօթը դանով ներս (?):

25. Մեղիք է հաւ տուն տեսաւ որ Տաւիթ կուլէր, լալու պատ-
ճառն մօր խարցուց:—Ասաց. որտի, կասի պիտի էրթամ ակն-
պօրս խաղն սէհր անեմ²:—Մէլիքն ասաց, մարէ, թող չիգեայ,
էն մեր գլխուն պատուխաս պիտի էլնի: Տաւիթն՝ չուժ իրեք
օր միշտ լալուն խամար մէրն ասաց. «Որտի, թող մշակներ չլին
բերեն սէհր անի, զարար չունի³»:

26. Երբ Մեղիք հէօլ կգարնէր, գէտին սէլի աղուրի 4 պէս կճըղ-
վէր: Տաւիթ գնաց մտաւ էն աղուրի մէջ: Մեղիք չորս մարտ
օգօրկեց, որ Տաւիթ վերուցեն, էնչափ ջախտ արին չկարցան.
ինչ որ մարտ մը չի կանայ ծառն ուր քէօքից տիւրս քեաշել:
Ասաց. «Թող տվէք, ես իմ հէօլ պիտի գարնեմ, թէ որ տիպաւ
ինոր՝ ինչիս կէլնի թող կէլնի»: Մէլիք որ հէօլն իգարկ. Տաւիթ
ձեռ թալեց հէօլն բռնեց տրաւ ուր ծնկան տակ պախեց: Զիա-
ւարներ շատ փտեցին տաշտի մէջ չգնաւն: Տաւիթն էն ժա-
մանակ հէօլ խանեց տիւրս թալեց մէյտան: Մէլիքն որ տէսաւ,
էն ժամ սրթոխաւ 5 գնաց տուն:

27. Մէրն էկաւ ասաց Մէլիքին. «Որտի, ինչի ես բարկացեալ:
—Ասաց. չէ ես քե ասի էն շանորտին մի օգօրկի մօտ ձիկ. իմ
հէօլ բռնեց պահեց, քէֆս կոտրեց: Զուժ էն տղան չղինէք 6. ես
ինոր արուն չխմեմ, իմ սիրտ չի խովնայ:—Մէրն ասաց, որտի,
էն աղայ ի, յիմար ի, ուր արածին խեղք չի խառնի:—Թէ որ քո-
կունի, ասաց Մէլիքն, աման մը չամիչ՝ աման մը էլ կրակ տիր
առջեւ. թէ որ ձեռ տարաւ տեխ կրակ, ես կգիտնամ որ յի-
մար ի. թէ որ տեխ չամիչ տարաւ, խելացի ի: Զամիչ ինան 7 կրակ
տրին Տաւիթի առջև: Տաւիթ ձեռ պիտի պարզէր տեխ չամիչ,
խրեշտակներ ձեռք բռնեցին խոթեցին մէջ կրակին: Կակ
կպաւ մատը, ձեռն իրիցաւ, տարաւ տրաւ բերան, լէղուն էլ
իրիցաւ. ինոր խամար Թլօլ Տաւիթ կատուի:

28. —Մէրն ասաց, տէսմը, աղայ, ինչիս ձեռք տեխ կրակ տա-
րաւ:—Մէլիքն ասաց. չէ, մարէ, ես տէսայ որ ձեռ տարաւ
տեխ չամիչ՝ ամայ խրեշտակներ բռնեցին տարան տեխ կրակ:
Զուժ ինոր գլօխ չկարէք, մէկ գէօմշու կոտորով 8 ինոր արուն
չխմեմ. և ինոր շապիք չուժ չթաթխէք մէջ արբնին, չքոէք իմ
իրես՝ իմ սիրտ չի խովնայ:—Մէրն ասաց. թող ինոր խօր մշակ-
ներ առնեն զինք, տանեն տաշտ զինեն, որ ինոր ձէն չինի իմ
սկանձ ու ես պատուեմ:

29. Մշակներ առին տարան տաշտ, արին վեր կարմնձին, որ

1 Կապար: 2 Հանդիսատես լինել. զրօնել: 3 Վնաս: 4 Սայի անիւների թողած ակօսածեւ հետք: 5 Բարկացաւ: 6 Զմոր-
թէր: 7 Լէ: 8 Եղջիւր:

պիտի գինէին:—Տաւիթն ասաց. ի՞նչ կանէք:—Ինոնք էլ ասին քե պիտի գինենք, քոյ արուն տանենք Մէլիքին խմէ, որ սիրտ խովնայ:—Տաւիթն ասաց. ես անտէր խեղճ տղայ եմ, ձիկ մէք գինե. իմ տեղ ուրիշ ճանաւար մը գնտէք գինէք, տարէք թող մէլիք խմի, սիրտ խովնայ: Էս խօսքին խաւնեցան, իրիշկեցին¹ տէսան որ ճանաւար մը չկէր էն տեղրանք: Տաւիթն տէսաւ որ էն տեխ լապղարակ մը կայ կփախնի, էլաւ փութաւ իտեէն. բռնեց զիկ կտրեց, կուտոշ լցուց արոււնով, շապիքն էլ մէջ թաթխեց, տվեց տարան Մարա Մէլիքին: Էն էլ խմեց, օխ մը քաշեց քոբխաթաւ²:

Դ.

30. Տաւիթ մշակներէն սալիս առեց ուր քեռու տան ճամպախ, գնաց էն տեղ: Ամայ շատակեր տղա մը էլնելու խամար չէն կանայ կշտացուցե:—Քեռին ասաց, Տաւիթ. արե քե անեմ գեղին գեառնարած. համ՝ հախ կառնես, համ՝ գեղի մէջ խաց կուտես կկշտանա: Տաւիթ խաւնեցաւ էս խօսքին, առեց դառներ տարաւ սար, խամպրեց տէսաւ որ քիչ են, ասաց. «Էս պիտի էլնեմ հոս սարքիւ մը էլ գեառ ժողվեմ»³: Ելաւ սար տանն տնրթինգ հատ լապղարակ ժողվեց իպէ մէջ գառներաց:

31. Եվարին³ տեղաւորեց դեղի գոմ. գնաց մօտ քեռին, ասաց. «Քեանի մը խատ չար ուլ կայ մէջ գառներաց, ձիկ շատ չարչրեցին: Էն ուլեր որ առաւտուն չխանես գեառներաց մէջէն, ես չեմ էրթայ խետ գեառներաց»:—Քեռին ասաց, առաւտուն կէրթանք վեր գոմի տաւն, աիւ գեառներ խան տիւրս, ուլեր կպախենք ըցտեղ: Առտուն որ գնացին վեր գոմի տաւն՝ Տաւիթն ասաց. «Քեռի, աիւ մտի ներս գեառներ խան, ես ուլեր կըռնեմ, աիւ ինանց չեմ կանայ բռնե»:—Քեռին ասաց. չէ, որտի, տիւ պատիկ ես. տիւ մտի ներս քշե գեան, ես կըռնեմ: Տաւիթ որ գեառներ տիւրս արեց՝ լապղարկներ փախան:—Տաւիթն ասաց, քեռի. տիւ ինչի՞ իմ ուլեր թօղեցիր գնացին:—Ասաց՝ ինոնք ճանաւար ին, որտի, ուլ չեն:

Ե.

32.—Տաւիթն ասաց՝ աիւ որ իմ ուլեր թող տվիր, էլ ես քրոյ մօտ չեմ կայնե: Իմ խօրօխպէրներաց երկիր ձիկ նշանց տուր, ես կէրթամ ինոնց մօտ: Առ ճամբան քեռուց իմացաւ գնաց տեխ Սասուն, խատաւ քաղաք խօրօխպօր տաւն առջև

1 Նայեցին:

2 Հանդստացաւ:

3 Երեկոյնան:

կայնաւ: Խօրօխպէր տիւրս էլաւ զինք որ տէսաւ, խարցուց թէ, ախլ զնձ ես:—Էն էլ պատասխան տվեց թէ, ես քրոյ ախպէր Մհերի լաճն եմ. կառտ արի¹ քրոյ տուռ՝ Մարայ քեռզքէն փախայ էկայ:—Ձէնով Յովան ասաց, տիւ բարով ես եկե, որտի, ես քե գլխուս վէրէն պիտի շախեմ, քանի որ ախլ իմ ախպօր աղէն ես:

33. Քանի մը ժամանակ պախեցին, տէսան որ Տաւիթ շատ կուտէր, ուրենք էլ ախքեատ էին չեն կանայ շախէ:—Ձէնով Յովան ասաց Տաւիթին, որտի, արե քե անենք գեղին նախորդ, հեամ հախ կառնես, հեամ տուն էրկու խաց առնելով կուշտ կուտես: Տաւիթն էլ ընտունեց, էլաւ նախորդտ. նախիր տաւաւ տաշտ ու սար կարածէր: Օր մը Տաւիթ նախիր խամբրեց տէսաւ որ 150 հատ էր, ասաց. էս տաւար քիչի, էրթամ քիչմէլ գնանեմ որ իմ հախն ու հացն շատ էլնի: Իրիկուն էկաւ տուն խօրօխպօր ասաց. «Ձիկ մէկ ջուխտ պողպտէ սօլ շինի, որ ես իմ գործն աղէկ կառաւարեմ»: Խօրօխպէրն գնաց տարընին ջուխտ մը սօլ շինել տվաւ, բիրեց Տաւիթին:

34. Տաւիթ ուր սօլերու վէրէն շատ ուրախացաւ, համան խադաւ նախիր տվեց տելս սարն. գնաց ինչ կանտեար առջ, խոզ, ապլան² ուրիշ ճանաւարներ կէր ժողվեց բերեց մէջ նախրին: Խօրօխպէր որ կէսաւուր խաց տարաւ Տաւիթին, տէսաւ որ Տաւիթն խալալ խարամ տաւարներ խառնե յիրար. մէկ մէկից կիտխնեն, Տաւիթն էլ ինկե ինոնց խռէն կժողվի կբերի վեր յիրարու. էն կանտար³ վազերէր որ պողպտէ սօլեր ծաղուեր կառավեր էր:

35. Խետ խեռուն⁴ Ձէնով Յովան տառձաւ քաղաք՝ թամբելս⁵ արաց որ ուրենց տուներ շինեն⁶. քիւնչի Տաւիթ ըսկում⁷ ճանաւար ժողվե մէջ նախրին, թէ որ մտնեն մէջ քեախքին, ձե պիթիւն պիտի ուտեն. տուներ շենեցէք չում ճանաւարներ փախնեն էրթան սար: Տաւիթն էր՝ իրիկուն խաղար խարամ պիթիւն մէկ տեղից նախրին բիրեց քեաղաք: Գնաց իտոր ինոր շատ կանչեց, մարտ տիւրս չէլաւ. էլ թող խու նախիր. միջի ճանաւարներ փախան գնացին սար. քեախքիք տիւրս էլան ամէն մարտ ուր տաւար տեղաւորելու:

36.—Տաւիթ ինոնց ասաց. Աստուած ձեր տուն աւիրի, տիւր թող տվիք հմէն կլաւ⁸ տաւրքեր փախան սար, մնացին զապունքտեր⁹. էլ ես ձե նախրորտութեն չեմ անե: Խօրօխպէրն էկաւ քարկացաւ վեր Տաւիթին, ասաց. «Տիւ որ ըսկնայ¹⁰ կանես, էլ ես քե չեմ կանայ շախե. տըր կէրթաս գնայ»:

1 Յուսով գնար ապախինէր:

2 Առիւծ:

3 Այնչափ:

4 Անմիջապէս:

5 Պատուէր:

6 Գոցեն. փակեն:

7 Այնքան:

8 Դեր:

9 Նիմարներ:

10 Այսպէս:

37. Տաւիթն էլ չխամբերեց առաւ ուր նետովանեղն գնաց մէջ պառւու մը կորեկի առաին, ճնճղուկ կզարնէր, ուր ասըրուսան ինորով կանէր: Պառաւն էկաւ տէսաւ, որ Տաւիթ ուր կորեկի առան տալի սաղաղ¹ արիւր ի, անիծեց Տաւիթին:—Տաւիթն ասաց, ձիկ մի անիծե, պառաւ, միայ² նետովանեղ կտանձուցեմ վէր քե, քե կսպանեմ:—Պառաւն էլ ասաց. որտի, կէօ գնայ էնայ խաւիւորի կորիկի առաւ:

38. Տաւիթն էլ իթող գնաց արնայ³: Խալիւ որ ուր առան առաջ խինած կանէր, աչքն ինկաւ Տաւիթին, որ մաեր ի ուր կորեկի առաւ: Կանչեց Տաւիթին ասաց «Որտի արե քե օղորկեմ գնայ Ծովասար, Մարութայ քանձր Աստուածածին. որ քրոյ խէր ինոր բիւլոր պողպտէ պատան⁴ ի քաշե, վէրիւ⁵ եղներ ինոր մէջ չէսար արեւր ի, գնայ օր մէկ խառ ինոնցից զարկ կե, ճընճղուկ քե չի՛ կշտացուցե»:

39. Տաւիթ խառաւ մօտ խալիւոր, տանակ քեաշեց ասաց. «Ես քրոյ խինած կկտրեմ, ես ձիկնշանց պիտի տաս Ծովասարու Մարութայ քանձր Աստուածածնայ ճամպաս»:⁶—Էս օր չէլնե, որտի, էս օր ես զըռօժ կանեմ⁶, վաղ կիրակի ի, քան չուեմ, քե կտանեմ էնտեղ: Մէկ ալ օր առեց Տաւիթ գնաց Ծովասարու Մարութայ քանձր Աստուածածին նշանց խառուր, ասաց. «Կէօ էն քրոյ խօր վանքն ի. գնայ ինչխ գիտես ըսկուն արա»:

40. Տաւիթ կնաց էն տեղ տէսաւ որ պողպտէ պատան քեաշուած ի վանքի բիւլոր, լանկէ մը⁷ զարկաւ պատան շրջեց. էրկու խառ վէրիւ ոչխար զարկեց թալեց ուր թեւն. մէկալներ թող տվաւ գնացին սար: Էն էրկու վէրիւ բերեց ուր խօրօխ պօր կնկտեկաց ասաց. «Իոոնք իփէք ուտենք, վաղն էլ կրիւրեմ իմ խօր Ծովասարու վանքից»:

41. Տաւիթ մէկէլ կիրակին առեց ուր խօրօխպէր Ձէնով Յովան և Թառլան վէքօն գնաց Ծովասար նէճիր⁸ անելու. չու՛մ երիկուն Ֆռացին, անճախ էրկու խառ վէրիւ ոչխար զարկին, էլ երիկուն չկարցան տուն գեալ, մնացին էն տեղ: Ձէնով Յովան Թառլան վէքօն էն տեղ քնան:

42. Տաւիթ նստաւ ուր խամար կրակ արեց, նետովանեղի շըշով քեապապ իփեց չու՛մ կէս գիշերին: Մէկմէլ տեսաւ որ, Մարութի վանքի մարմար քեար բացուաւ, էրկնուց լըոս էկաւ վեր էն վանքին, Տաւիթն էլ ինոնց ձէն չալեց, էլաւ գնաց վանքը. էն լըոս տէսաւ, խամբիւրեց վառաւորվաւ:

¹ Հաւասարեկեցիկ.

² Հիմայ, այժմ:

³ Այն կողմ:

⁴ Պարխայ:

⁵ Վայրի:

⁶ Կտաւ գործել:

⁷ Բացի:

⁸ Արս,

43. Էն տեղ՝ Էն լըուսու ձեւով խորանքտեկաց կամար քա-
շեց¹, սեղանարո² քեաշեց, վիման տեղն էլ քեաշեց, առայ-
էնա սկնայ պիտի շինուի, քիւնչի վանքը խոնարխներ էր: Տառցաւ
էկաւ մօտ խորօխպէրներ. ձէն խոգեց գլօխ, էսայ տաղն առաց:

44. «Օրհնեալ բարերար Աստուած. խնամք շատ էր մեծ թա-
գաւորուն: Խէրախոտ խորօխպէր, տիւ էլ վեր էլի քըոյ անուշ
քընուց, մարմար քեարն էլ բացուեր ի, լըսոն կամար կապեր ի մէջ
Ծովասարին. քեղնէ կուզեմ 50 հատ ուսթայ³, կուզեմ 50 հատ
էլ քեար կտրող, 50 հատ էլ քեար տվող, 50 հատ կաւ արող,
50 հատ էլ կաւ տվող, 50 հատ էլ ջիւր կրող, 40 վարդապետ,
40 սարկաւագ: Էրկու շաբթի ձեռ թալէնք վանքն Մարութին
շինելու. ուրբաթ օրն էլ պուծնենք. լըոսն շաբաթ օր՝ սուրբ
անմախ պատարագն մէջ մատուցենք»:

45. Էս խօսքի վէրէն խորօխպէրներ վեր թռան, ասին Դաւի-
թին. «Ձօ՛ւ տղայ, էլնենք էրթանք էս լըոս տեսնանք: Իրեքն
մէյաեղ էլան գնացին տէսան որ, հալայ լըոսն կամար կապեր
էր վեր վանքին. Տաւիթն էլ էն լըուսիւ ձեւով եւ⁴ քեա-
շեր էր խորանքտեր շինելու:

46.— 2էնով Յովան առաց. ես՝ էս լաճու խորխուրտ պիտի կա-
տարեմ: Դառձաւ Տաւիթին առաց. ծօ՛ւ տղայ, էլի 6 հատ
վէրու եղ զարկ առնենք էրթանք քեաղաք, պատիւ տանք քեաղը-
ցոց, էն ժամանակ ուսթէքն էլ վարտապետներն էլ սարկա-
ւագներն էլ պիթիւն կժողուվեն, տիւն էլ քըոյ սրտի մուրատին
կխաանես, վանք կշինուի: Տաւիթ 6 հատ վէրու եղ զարկեց.
մէյմէկ էրկու խառտական շիկեցին գնացին քեաղաքը պատիւ
տվին:

47. Ղորտ որ, Դաւիթ ինչխ որ խնտեր էր ըսուին կատար-
վաւ, ուսթէք, քեախանէք, սարկաւագներ հըմէն էլ հազըր
եղան. էրկշբաթ ձեռք զարկին վանք շինելու, ուրբաթ օր լմըն-
ցան, մէկէլ օրն էլ անմախ պատարաք մատուցին. վանք միա-
բանով լցուցին:

2.

48. Ժամանակէ մը ոտրայ Մորայ թագաւոր իմացաւ որ
Սասնու թագաւորութեն հաստատվեր ի, վանքն Մարութին շին-
վեր ի, 40 վարդապետ, 40 սարկաւագ մէջ լեցուցեր ին: Թագա-
ւոր առաց. էլնեմ խեճել առնեմ էրթամ վանքն Մարութին
թալնեմ բերեմ, որ ինոնց թագաւորութեն չբազմանայ:

1 Գծեց:

2 Սեղանի տեղ:

3 Խորօխպէրներ արթնցիկ կեախ-

տիկ ականճ կանէին:

4 Գլծ. սատանի եր—սատանայի զիծ:

49 Էն կողմը մէկ քիւրթու էլ¹ մը կէր, առայ թաղաւորուն. «Թաղաւոր ապրած կէնայ. տիւ խեճէլ մի անե, մենք 6000 խողի ենք. կէրթանք էնտեղ ղողան², վրան կզարենք, էն վանք կթալենք կբիրենք»:

50. Քրթեր գնացին տէօան որ վանքի տուռ չէն բանայ. մէ-
ղեցին³ վեր ուրենց թէ, էրթանք շաբիք մը թաթխենք մէջ արը-
նին, զարենք մզըրդի ծէր, տնկենք վանքի տաւան առաջ, ասենք.
մենք գնացինք Սասնու գետաւորն սպանեցինք, էլ ձեր ումուտն
մեռաւ. կուզէք տուռ բացէք, կուզէք մի՛ բանաք, չու՛մ սե
կուպր սիւտի:

51. Էսա բան որ լսեցին վարդապետներ, ուրենք ուրենց առին,
որ մեր Սասնու քեաղաք աւերեն. մեր թաղաւորն սպաներ են,
էլ ընչի՞ մենք մնանք վեր աշխրբին: Էլան տուռ բացին մէկ
սարկաւաղ օրօղկեցին գնաց գետից ջուր բերելու:

52 Քրթեր մտան վանք թալենցին, վարդապետներ, սարկա-
ւաղներ զմէն բըրտեցին. մենակ էն սարկաւաղ ազատուաւ,
որ գնաց ջուր բերելու: Սարկաւաղն որ տարձաւ տէսաւ վար-
տապետներ, սարկաւաղներ սպաներ ին, վանք թալներ ին, մէկ
խին վարագիւռ մնացեր էր, թաթխեց մէջ արընին տարաւ
Սասնու քեաղաք, տրեց Տաւթի առջեւ ու եղելութեն պատ-
մեց Տաւիթին:

53. Տաւիթն բարկացաւ վեր սարկաւաղին թէ, ինչի՞ տուռ
բացիք: Էն էլ պատմեց թէ ինչ խաբելութենով տուռ բա-
նալ տուին: Տաւիթն առեց քանիմ⁴ մարդ գնաց վանք սէրսը-
փեց. նորէն վարդապետ, սարկաւաղ տրեց մէջ վանքին շեն-
ցուց. ապսպրեց որ առանց ուր հրամանին վանքի տուռ մէ-
կին մը վերէն չբանան:

54 Տաւիթն էլաւ ուր նետվանեղ թալեց թեւը, գնաց սար
նէճիր անելու: Առջեւն մէկ վէրու զաղալ⁴ փախաւ. Տաւիթն
ընկաւ իտեւէն, տէս ու տէն տարաւ իրե չու՛մ գնացին խա-
ռան մէջ էն քրթիւ էլին. որ Մարութի վանք թալներ ին:
Առայ ինոնց. «Նա իմ զաղալն տիւրս պիտի խանէք, եա ձեր
էլն պիթուն պիտի թրէ ընցուցեմ»: Ինոնք զարմացան էտայ
պլուլիկ⁵ աղի խօսքերու վերէն, առին. «Զօ՛, աղա, տիւ ինչիւ
պիտի մե սրէ ընցուցես: Կեօ քըոյ զաղալն էլ էս աեղն ի չենք
խայ»:

55 Տաւիթն էր քաշեց թուր ու ասաց.

«Յիշամ քե խէր կենտանին,

Մարութայ ոտըր Աստուածաճին,

Խաչն պատարագին վեր աջն թեւին»:

1 Ցեղ, տոհմ: 2 Ամարանաց: 3 Խորհեցին 4 Ձաղ: 5 Փորր:

Է.

56. Համայնի նկեալ մէջ էտ էլին զըմէն էլ քաշեց սուր: Մենակ մէկ թօփալ կճէ մը՝ որ գնացեր էր վեր գետին, ազատուաւ, գնաց մօտ Մորայ Մէլիբն ճշալով խապար տվեց թէ, քըոյ էլն զըմէն թրէ ընցուց Սասնայ գետաւորն:

57. Մորայ թագաւոր մէճլիս արաց, խէլացի մարտեր ժողվեց, ընոնցմէ խորհուրդ խարցուց, որ ուր ճամպախ մը նշանց տան Սասնայ գետաւորի կեանքը երկրէն վերցնելու, որ ուր թագաւորութեն չկարծանի:

58. Էն ժողովքի մէջ Կող Պատհին անունով մէկ կտրիճ փահլէվան մը կէր, առաց թագաւորին թէ. « Քե լայելս² չեմ տեսնայ, որ աիւ խեծել անես էրթամ վեր գետաւորի մը: Զիկ 40 հատ ֆէհրըզ փահլէվան տո՛ւր, էրթամ Սասնայ քեաղաք թաւան անեմ բերեմ քե խամար:

59. 40 հատ էրկէն կընկտեր բերեմ, որ քըոյ ըզաեր բառնան.

40 կօլօտ կնիկ բերեմ, որ էրկանք աղան.

40 ազապ լաճ բերեմ, հէօլ խաղան.

40 ազապ ախջիկ բերեմ քե արմաղան³.

40 հատ աջաւ, 40 հատ էրինջ բերեմ.

40 չափ սիւտակ առծաթ, 40 չափ տեղին ոսկի բերեմ քե խառջ»:

60. Թագաւոր ինոր կամք կատարեց: Կող Պախտին տուեց 40 փահլէվան, քշեց վեր Սասնայ քեաղքին. ուր ասած կնկտեր, մարտեր, տաւարներ հըմէն բռնեց ջոկ ջոկ տներու մէջ արեց, տուներ փակեց: Չափն առեց գնաց տես բերդ:

61. Տաւիթ որ սար նէճիլու թնի գնացեր էր. էկաւ քաղաք տէսաւ որ կորեկի առտի տէր պառաւ նստե Տաւիթին կանիճի թէ, քըոյ պատճառաւ Մորայ Մէլիբ իմ ախջիկն էլ խետ մէկալոնց բռնեց տարաւ էսիր:— Տաւիթն ասաց. աիւ արե խետ ձիկ էն տուռ, որ ախջիկներ ներս լցեր են, ձիկ նշանց տուր, քըոյ ախջիկ կազատեմ: Պառաւ զըմէն դռներ Տաւիթին նշանց իտուր: Տաւիթ տուներ կոտաւեց, էսիրներ ազատեց, քշեց գնաց բեռտ, տէսաւ որ Կող Պահալինի 40 փահլէվաններ թրեր չլտած⁴ կէսն մէկ կողմը, կէսն մէկ էլ նստեր են:

1 Թուրքի. բուրդի աղջիկ, կին: 2 Վայել: 3 Սիրուն.
չքնաղ, որ ընդհանրապէս կինարմատի. բայց եւ տղամարդի անուն է:
4 Մերկացրած:

62 Տաւիթն ինոնց բարեւ իտուր, հարցուց. «Աճապայ իմ խօ-
րօխալերնեք ի՞նչ կանեն բերդի մէջ»։—Ճուղապ տվին թէ, ինչի՞ն
կխարցուցեաւ։—Ասաց էրթամ ինոնց օգնեմ։—Փահլեւաններ ասին՝
ինոնք ի՞նչ արին որ տիւ ինչ պիտի անես։ Էս խօսքի վերէն
Տաւիթ բարկացաւ բռնեց էն քառասունի վիզն էլ իրենց փորից
տիրոս քաշեց, ինչիս որ մարտ մը խաւու վիզ տիրոս քեաշի
գնաց մօտ խօրօխալէրքեր ասաց. «Ծօ՛, ինչ կանէք, շոտ արէք,
Մորայ Մէլիքի խեծել մեր քեաղաքն աւիրեց»։

63. Խօրօխալէրներ, որ չափ ուրենց ձեռ բռնած, 40 չափ սիւ-
տակ առծաթ չափեր ին, ինոնց ձեռքէն առեց ասաց. «Տվէք որ
ոսկին էլ ես չափեմ»։ Չափն առեց կոռծեց գէտին, քեանի մը
խատ օսկի լցեց վեր ոռքին. փէտն առեց որ չափ սրբէ։

64 Կող Պախտին որ ինոր ծաղը անելն տէսաւ, բարկացաւ
կիւռդն առեց որ Տաւիթին զարնէր։ Տաւիթն ասաց. «Ինչի՞ն
կզարնես, խեծել քեաղաքն աւիրեր ի, ինոր խամար ես էլ շա-
շըրթմիշ արեր եմ»։ Ասելուն պէս չափն վերուց իզարկ մէջ Կող
Պախտինի գլխուն, բռնեց լէզուն բէրնէն քեաշեց տուրս կըտ-
րեց. բէրնիցն էլ 2 առամ քեակեց, լէզուն իտի վեր Կող Պախ-
տինի ճակարին. էն ատմներով բիբոեց¹ վէրէն. յետոյ Կող
Պախտին իտեառջեւ² խէծուց վեր ձիուն, ձեռքեր կապեց
իտեւանց. սաքեր կապեց ձիու փորի տակը, ձին քշեց տելս
Մորայ քեաղաք, ասաց. «Էսայ խօրօտ նմուշով էրթաս կայնես
քըոյ թագաւորու առջև»։

65. Ձին որ Մորայ ճամպակս կիտէր, շիտակ գնաց չում խառան
Մորայ գետի բէրան. էն տեղ կնկտիքնստած լվաց կանէին,
տառձան

Տելս Կող Պախտին շակշայ բէրան,

Մուրուս բռնեմ խնչեմ բէրան.

«Տիւ կասիր տի էրթամ Սասուն բերեմ թալան»։

—Ծօ անամօթ կնկտիք ընչի ըսկուն կասէք.

Ես գիացայ տաշտ էր մէյտան,

Ես չգիտցայ քեար էր կապան։

Ինոնց սլաքնեքն էր խոփահան,

Կզարնին մարտ կխանին պատուխան։

Հալայ ես էկայ քեաքն բէրան,

Գեարնան գետ կուգայ

Չեր իրկներաց պլորներ

Կբերի ձե եղ չորթան։

1 Բնեռեց, գամեց, մ խեց։

2 Թերսինէ, հակառակ։